

Gospodarka odpadami w przedsiębiorstwie, najnowsze zmiany prawne

Prawie każda działalność gospodarcza wiąże się z wytwarzaniem odpadów, a gospodarowanie odpadami w przedsiębiorstwie jest zagadnieniem obszernym i skomplikowanym prawnie.

W dniu 23 stycznia 2013 r. weszła w życie ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach¹[załącznik 1], która zastąpiła ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (tekst jedn.: Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243 ze zm.). Nowa ustawa o odpadach określiła środki służące ochronie środowiska, życia i zdrowia ludzi, zapobiegające i zmniejszające negatywny wpływ na środowisko oraz zdrowie ludzi wynikający z wytwarzania odpadów i gospodarowania nimi oraz ograniczające ogólne skutki użytkowania zasobów i poprawiające jego efektywność.

Ustawa o odpadach wprowadziła do polskiego porządku prawnego najnowsze akty unijne z omawianego zakresu, w tym dyrektywy: Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylającą niektóre dyrektywy (Dz. Urz. UE L 312 z 22.11.2008, str. 3) oraz Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola) (Dz. Urz. UE L 334 z 17.12.2010, str. 17).

Ustawa jasno precyzuje, że każdy kto podejmuje działania powodujące lub mogące powodować powstanie odpadów, powinien takie działania planować, projektować i prowadzić przy użyciu takich sposobów produkcji lub form usług oraz surowców i materiałów, aby w pierwszej kolejności zapobiegać powstawaniu odpadów lub ograniczać ich ilość i negatywne oddziaływanie na życie i zdrowie ludzi oraz na środowisko, w tym przy wytwarzaniu produktów, podczas i po zakończeniu ich użycia. Regulacje prawne o charakterze ramowym w gospodarce odpadami tj. dyrektywy Rady Europy oraz ustawy krajowe zobowiązują każdego przedsiębiorcę do zapobiegania powstawaniu odpadów, ograniczania ich ilości i zmniejszania ich szkodliwości. Regulacje te nakładają szereg zobowiązań na wszystkie podmioty wytwarzające odpady oraz prowadzące działalność w zakresie ich zbierania, odzysku, unieszkodliwiania i transportu.

W ustawie ujęto przepisy określające ogólne zasady gospodarki odpadami, plany gospodarki odpadami, uprawnienia wymagane do gospodarowania odpadami,

zasady prowadzenia rejestrów podmiotów wprowadzających produkty, produkty w opakowaniach i gospodarujących odpadami, jak również zasady prowadzenia ewidencji odpadów.

Istotną zmianą jest zmiana regulacji w zakresie obowiązku uzyskania odpowiednich decyzji w zakresie wytwarzania odpadów.

Z dniem wejścia w życie ustawy **wygasają**:

- decyzje zatwierdzające program gospodarki odpadami niebezpiecznymi,
- decyzje zatwierdzające program gospodarki odpadami,
- informacje o wytwarzanych odpadach oraz o sposobach gospodarowania wytworzonymi odpadami.

Oznacza to, że zgodnie z obowiązującymi przepisami **nie jest wymagane**:

- złożenie informacji o wytwarzanych odpadach oraz o sposobach gospodarowania wytworzonymi odpadami,
- uzyskanie decyzji zatwierdzającej program gospodarki odpadami niebezpiecznymi,
- uzyskanie decyzji zatwierdzającej program gospodarki odpadami.

Pozwolenia na wytwarzanie odpadów, wydane na podstawie przepisów dotychczasowych, zachowują ważność na czas, na który zostały wydane. W ustawie o odpadach zapisy dotyczące wymogów uzyskania pozwoleń na wytwarzanie odpadów zostały przeniesione do ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2001 nr 62 poz. 67 art. 180a, 181, 184).

Przepisów ustawy nie stosuje się do m.in. :

1. gazów i pyłów wprowadzanych do atmosfery;
2. **gruntu w pierwotnym położeniu (w miejscu), w tym niewydobytej zanieczyszczonej gleby, i budynków trwale związanych z gruntem;**
3. **niezanieczyszczonej gleby i innych materiałów występujących w stanie naturalnym, wydobytych w trakcie robót budowlanych, pod warunkiem, że materiał ten zostanie wykorzystany do celów budowlanych w stanie naturalnym na terenie, na którym został wydobyty;**

Wytwórca, posiadacz, pośrednik, sprzedawca

W celu ustalenia adresata obowiązków wynikających z przepisów prawa należy przede wszystkim właściwie zdefiniować pojęcie wytwórcy, posiadacza, pośrednika i sprzedawcy odpadów.

Wytwórca odpadów – to każdy, którego działalność lub bytowanie powoduje powstawanie odpadów, oraz każdy, kto przeprowadza wstępne przetwarzanie, mieszanie lub inne działania powodujące zmianę charakteru lub składu tych odpadów. Wytwórcą odpadów powstających w wyniku świadczenia usług w zakresie budowy, rozbiórki, remontu obiektów, czyszczenia zbiorników lub urządzeń

¹(Dz. U. z 2013 r. poz. 21)

oraz sprzątania, konserwacji i napraw jest podmiot, który świadczy usługę, chyba że umowa o świadczenie usługi stanowi inaczej.

Posiadacz odpadów – to każdy, kto faktycznie włada odpadami (wytwórca odpadów, inna osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna), z wyłączeniem prowadzącego działalność w zakresie transportu odpadów. Zgodnie z ustawą o odpadach domniemywa się, że władający powierzchnią ziemi jest posiadaczem odpadów znajdujących się na nieruchomości.

Pośrednik w obrocie odpadami to każdy podmiot, który organizuje przetwarzanie odpadów w imieniu innych.

Sprzedawca odpadów to podmiot, który nabywa, a następnie zbywa odpady we własnym imieniu, w tym również podmiot, który nie obejmuje odpadów fizycznie w posiadanie.

Obowiązki posiadacza odpadów

Posiadacz odpadów jest zobowiązany do prowadzenia ilościowej i jakościowej ewidencji odpadów zgodnie z przyjętym katalogiem odpadów i listą odpadów niebezpiecznych.

Posiadacz odpadów, który prowadzi punkty zbierania odpadów metali, przy przyjmowaniu odpadów od osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami, jest zobowiązany do wypełnienia formularza przyjęcia metali w dwóch egzemplarzach, po jednym egzemplarzu dla przekazującego i dla przyjmującego.

Formularz został określony w *Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 sierpnia 2004 r. w sprawie wzorów formularza przyjęcia odpadów metali* (Dz. U z 2004 r. nr 197, poz. 2033).

Posiadacz odpadów prowadzący ewidencję odpadów (również uproszczoną) jest obowiązany do sporządzenia na formularzu zbiorczego zestawienia danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku i unieszkodliwiania tych odpadów (zgodnie art.75, ust.1 *Ustawy o odpadach*) (...).

Relacja wytwórca – posiadacz odpadów

Wytwórca lub inny posiadacz odpadów może zlecić wykonanie obowiązku gospodarowania odpadami wyłącznie podmiotom, które mają:

- 1) zezwolenie na zbieranie odpadów lub zezwolenie na przetwarzanie odpadów lub
- 2) koncesję na podziemne składowanie odpadów, pozwolenie zintegrowane, decyzję zatwierdzającą program gospodarowania odpadami wydobywczymi, zezwolenie na prowadzenie obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych lub wpis do rejestru działalności regulowanej w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości – na podstawie odrębnych przepisów, lub

3) wpis do rejestru w zakresie, o którym mowa w art. 50 ust. 1 pkt 5 *Ustawy o odpadach*, chyba że taka działalność nie wymaga uzyskania decyzji ani wpisu do rejestru.

Jeżeli wytwórca lub inny posiadacz odpadów przekazuje odpady następnemu posiadaczowi odpadów, który ma właściwą decyzję albo wpis do rejestru, odpowiedzialność za gospodarowanie odpadami, z chwilą ich przekazania, przechodzi na tego następnego posiadacza odpadów.

Posiadacza odpadów, który przekazał odpady transportującemu odpady, nie zwalnia się z odpowiedzialności za zbieranie lub przetwarzanie odpadów, do czasu przejścia odpowiedzialności przez następnego posiadacza odpadów, który ma właściwą decyzję albo wpis do rejestru.

Sprzedawca odpadów oraz pośrednik w obrocie odpadami nie przejmują odpowiedzialności za gospodarowanie odpadami, jeżeli nie są posiadaczami tych odpadów.

WAŻNE:

W przypadku korzystania przez wytwórców odpadów ze wspólnego lokalu dopuszcza się przeniesienie odpowiedzialności za wytworzone odpady na rzecz jednego z nich lub na rzecz wynajmującego lokal, jeżeli podmiot ten zapewni postępowanie z przyjętymi odpadami w sposób zgodny z niniejszą ustawą.

Przeniesienie odpowiedzialności, o którym mowa powyżej, oznacza przeniesienie praw i obowiązków ciążących na wytwórcy odpadów i następuje pod warunkiem zawarcia umowy w formie pisemnej pod rygorem nieważności.

W ustawie o odpadach zezwolenie na transport odpadów zastąpiono wpisem do rejestru.

Zgodnie z ustawą o odpadach określone rodzaje odpadów przestają być odpadami, jeżeli na skutek poddania ich odzyskowi, w tym recyklingowi, spełniają:

- 1) łącznie następujące warunki:
  - a) przedmiot lub substancja są powszechnie stosowane do konkretnych celów,
  - b) istnieje rynek takich przedmiotów lub substancji lub popyt na nie,
  - c) dany przedmiot lub substancja spełniają wymagania techniczne dla zastosowania do konkretnych celów oraz wymagania określone w przepisach i w normach mających zastosowanie do produktu,

d) zastosowanie przedmiotu lub substancji nie prowadzi do negatywnych skutków dla życia, zdrowia ludzi lub środowiska;

2) wymagania określone przez przepisy Unii Europejskiej. Przedmiot lub substancja, które przestały spełniać warunki, o których mowa powyżej uznaje się za odpady. Ustawa zakazuje łącznego magazynowania odpadów i przedmiotu lub substancji, które utraciły status odpadów, a także magazynowania przedmiotu lub substancji, które utraciły status odpadów w miejscach przeznaczonych do magazynowania odpadów lub składowania odpadów.

Posiadacz odpadów jest obowiązany do przedłożenia marszałkowi województwa, właściwemu odpowiednio ze względu na miejsce wytwarzania lub gospodarowania odpadami zgłoszenia zmiany klasyfikacji odpadów niebezpiecznych na odpady inne niż niebezpieczne.

Zgodnie z ustawą o odpadach nowe uprawnienia wymagane do gospodarowania odpadami ograniczono do czterech rodzajów decyzji administracyjnych:

- zezwolenia na zbieranie odpadów,
- zezwolenia na przetwarzanie odpadów,
- pozwolenia na wytwarzanie odpadów,
- pozwolenia zintegrowanego.

Pozwolenie na wytwarzanie odpadów jest wymagane do wytwarzania odpadów:

- o masie powyżej 1 Mg rocznie – w przypadku odpadów niebezpiecznych lub
- o masie powyżej 5000 Mg rocznie – w przypadku odpadów innych niż niebezpieczne.

Baza danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO)

Ustawa o odpadach wprowadziła nowe narzędzie w postaci bazy danych o produktach i opakowaniach. Baza danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO) jest administrowana przez ministra właściwego do spraw środowiska lub wyznaczony przez niego podmiot.

Wpis do rejestru będzie wykonywany na wniosek lub z urzędu. Z urzędu taki wpis będzie wykonywał marszałek województwa m.in. dla posiadacza odpadów, który uzyskał:

- pozwolenie zintegrowane,
- pozwolenie na wytwarzanie odpadów,
- zezwolenie na zbieranie odpadów lub zezwolenie na przetwarzanie odpadów.

Kary pieniężne

Ustawa o odpadach wprowadziła zmiany dotyczące kar pieniężnych:

1) zgodnie z art. 200, ust. 1 i 2 ustawy o odpadach:

„Jeżeli podmiot, wbrew obowiązкови, o którym mowa w art. 76, nie składa sprawozdania, podlega administracyjnej karze pieniężnej w wysokości 500 zł. Administracyjną karę pieniężną wymierza, w drodze

decyzji, wojewódzki inspektor ochrony środowiska, określając termin przekazania sprawozdania, nie krótszy niż 14 dni, chyba że podmiot złożył sprawozdanie przed dniem wydania decyzji”.

W przypadku nieprzekazania sprawozdania w terminie określonym w decyzji wydanej na podstawie ust. 3 podmiot podlega administracyjnej karze pieniężnej w wysokości 2000 zł.

Administracyjna kara pieniężna, może być wymierzana wielokrotnie, z tym że łączna wysokość kar, za dany rok kalendarzowy nie może przekroczyć 8500 zł.

2) zgodnie z art. 180 ustawy o odpadach:

„Kto wbrew obowiązкови nie prowadzi ewidencji odpadów albo prowadzi tę ewidencję w sposób nieterminowy lub niezgodnie ze stanem rzeczywistym, podlega karze grzywny”.

Materiał pochodzi z danych uzyskanych w trakcie seminarium, z cyklu „Europejskiej przedsiębiorstwo” - „Gospodarka odpadami w przedsiębiorstwie, ostatnie zmiany prawne”, zorganizowanego w dniu 16 czerwca br. w ramach działań ośrodka Enterprise Europe Network, działającego przy Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości.

mgr inż. Małgorzata Głowacz

m.glowacz@itb.pl

Instytut Techniki Budowlanej

